

**ПОЛИТИЧКО ФИНАНСИРАЊЕ ЗА
ВРЕМЕ НА ПРЕДВРЕМЕНИТЕ
ПАРЛАМЕНТАРНИ ИЗБОРИ ВО
СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, ЈУЛИ 2020
ИЗВЕШТАЈ И АНАЛИЗИ**

Chapter 1:

Вовед

Во Изборниот законик меѓу другото регулирано е како да се постапува во однос на прибирањето и трошењето на средствата за финансирање на изборните кампањи.

За прибирање на средства за финансирање на изборната кампања, политичката партија, коалиција, носителот на независна листа од група избирачи односно лица кои имаат намера да се кандидираат, пред надлежниот орган задолжително обезбедуваат ЕДБ со назнака „за изборна кампања,, и кај носител на платен промет во Република Северна Македонија отвараат трансакциска сметка со назнака „за изборна кампања,, и истите не можат да се користат за друга намена.

Субјектите кои ќе учествуваат во изборната кампања должни се да обезбедат ЕДБ и да отворат трансакциска сметка во рок предвиден во член 71 став два од Изборниот законик.

На трансакциската сметка ќе се депонираат сите средства добиени од правни или физички лица за финансирање на изборната кампања.

Со измените на Изборниот законик, кои беа направени еден ден пред распуштање на собранието во февруари 2020 година преку вметнување на нов став 6 во членот 71 се овозможи донациите во пари и парични средства за финансирање на изборна кампања да се уплатуваат на трансакциската сметка најдоцна до денот на затварање на истата, што значи 60 дена по објавување на конечните резултати од изборниот процес.

Со истите измени во член 83 став 2 на трансакциската сметка се овозможи да се пренесуваат и парични средства од основната трансакциска сметка на политичката партија, како и од трансакциска сметка за парични средства обезбедени преку кредит за изборна кампања. Исто така политичката партија може да врши пренос од наменски отворената трансакциска сметка на основната трансакциска сметка на политичката партија.

Сите средства наменети за финансирање на изборната кампања се упатуваат на наменската трансакциска сметка и сите трошоци за кампањата исклучиво ќе се покријат од средствата на таа сметка.

Наменската трансакциска сметка се затвара во рок од 60 (шеесет) дена од денот на објавување на конечните изборни резултати. Конечните изборни резултати објавени се на 25.07.2020 година.

Со затварањето на трансакциската сметка се брише и ЕДБ на субјектот регистриран при надлежниот орган.

Носителите на платниот промет должни се да обезбедат електронски пристап за движењата на наменската трансакциска сметка на државните органи цитирани во член 71 од Изборниот законик.

Изборите не може да се финансираат од средства од буџетите на општините и градот Скопје, средства од јавни претпријатија и јавни установи, средства од здруженија на граѓани, верски заедници, религиозни групи и фондации, средства од странски влади, меѓународни институции, органи и организаци на странски држави и други странски лица и средства од претпријатија со мешовит капитал каде што е доминантен странскиот капитал-средства од недефинирани извори. Изборите може да се финансираат од средства од редовната сметка на политичката партија,

чланарина на политичката партија, донации на политичка партија, физички лица во висина од 3.000 евра во денарска противвредност, правни лица во висина од 30.000 евра во денарска противвредност и кредити на политички партии наменети за изборна кампања.

Финансирањето на изборната кампања може да биде во вид на пари, ствари и услуги во висина на дозволениот износ. Доколку висината на донацијата е поголема од дозволениот износ или пак не може да се утврди потеклото на донацијата тогаш средствата мора да се префрлат во Буџетот на Република Северна Македонија.

Како донации се сметаат и давање бесплатни услуги, услуги што ги плаќа трето лице и продажба на стоки и услуги по цени пониски од пазарните.

Учесникот во изборната кампања води регистар на донации со следниве податоци

-името, односно називот на секој донатор поединечно

-видот и вредноста на донацијата

-датумот на добивање на донацијата

Регистарот на донации содржи податоци за платени донации на субјекти кои директно или индиректно се поврзани со политичката партија или се под нејзина контрола. Регистарот за донации се води на образец пропишан со Правилник што го донесува Министерот за финансии во кој е утврдена формата, содржината и начинот на водење на регистарот на донации.

Учесниците во изборната кампања се должни да достават финансиски извештаи со спецификации за приходите и расходите од наменската трансакциска сметка, чија содржина и форма е пропишана и објавена во Службен весник број 80 од 2020 година.

Учесниците во изборната кампања должни се на 11-тиот ден од денот на изборната кампања да достават Извештај со образец за примените донации на наменската трансакциска сметка за финансирање на изборната кампања. Исто така учесниците на изборната кампања должни се да достават Извештај со образец за примените донации на наменската сметка за финансирање на кампањата еден ден по завршување на изборната кампања.

Извештаите се поднесуваат на образец пропишан од Министерот за финансии во кој се содржани податоци за име односно назив на донаторот, вид и вредност на донациите, датум на добивање на донации и расходите за секоја донација и приходи и расходи за време на изборната кампања, како и донации примени од трети лица. Секако составен дел на образецот е и упатството за начинот на пополнување на образецот и извештајот. Извештајот се поднесува до Државната изборна комисија, Државниот завод за Ревизија и до Државната комисија за спречување на корупцијата.

Според член 84-б став 8, финансиските извештаи учесниците во изборната кампања се должни да ги изготвуваат според одредбите на Законот за сметководството за непрофитни организации Извештаите треба да се објават на веб-страниците на политичките субјекти.

Согласно член 85 од Изборниот законик, политичките партии се должни најдоцна 30 дена по затварањето на наменската сметка, да достават Вкупен извештај со спецификација на трошоците за приходите и расходите на трансакциската сметка за изборна кампања од денот на отварањето на трансакциската сметка до денот на затварањето на трансакциската сметка за период од 12.03.2020 до 25.09.2020 година.

Chapter 2:

Анализа на вкупните финансиски извештаи од политичите партии

A. АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ и АЛТЕРНАТИВА

На 16.12.2020 година предаден е Вкупниот финансиски извештај со спецификација на трошоците за приходите и расходите во изборната кампања од денот на отварање до денот на затварање на трансакциската сметка за период од 24.06 до 04.12.2020 година во Државниот завод за ревизија заведен под број 25-11/155.

Во Вкупниот извештај приходите на оваа партија изнесуваат 6.001.000,00 мкд, кои произлегуваат од донација од физички лица 1.000,00 денари и префрлени средства од редовната сметка на трансакциската сметка за изборна кампања во висина од 6.000.000,00 мкд.

Вкупните расходи изнесуваат 5.989.920,00 мкд, уредно прикажани во спецификацијата за трошоци. Од вкупните трошоци за реклама и пропаганда се 4.430.401,00 денари претежно за банери, рекламни материјали, закуп на рекламен простор, снимања, видео продукции. За реклама на социјалните мрежи има потрошено 199.164,00 мкд и тоа за Фејсбук.

Приказ во табела

<i>Приходи</i>		
<i>Р.бр</i>	<i>Позиција</i>	<i>Вкупен финансиски извештај</i>
1	Приходи од донации во пари	1,000
2	Приходи од донации во ствари и услуги	
3	Приходи од чланарини	
4	Парини средства од кредити наменети за изборна кампања	
5	Донации пренесени од основната трансакциска сметка на политичка партија на трансакциска сметка за изборна кампања	6,000,000
	Вкупни приходи	6,001,000

<i>Расходи</i>				
<i>Р.бр</i>	<i>Позиција</i>	<i>Вкупен износ (4+5)</i>	<i>Платен износ</i>	<i>Неплатен износ</i>
1	Потрошени материјали	25,750	25,750	
2	Други материјални расходи	-		
3	Комунални услуги и греене	46,504	46,504	
4	Комуникациски услуги ПТТ	2,049	2,049	
5	Превозни-транспортни услуги	-	-	
6	Услуги за поправки и тековно одржување	-		
7	Издатоци за реклама и пропаганда	4,430,401	4,430,401	
8	Издатоци за репрезентација	61,146	61,146	
9	Интелектуални услуги	36,264	36,264	
10	Сметководствени услуги	-	-	
11	Судски, адвокатски и правни услуги	2,750	2,750	
12	Услуги за копирање, печатење и издавање	3,800	3,800	
13	Услуги за статистички истражувања	-		
14	Расходи за одржување на предизборни собири	1,320,774	1,320,774	
15	Изнајмување на простор за време на изборна кампања	18,600	18,600	
16	Провизии за платен промет и надоместоци за банкарски услуги	5,049	5,049	
17	Премии за осигурување	-		

18	Други финансиски услуги и камати	-		
19	Дневници за службено патување и патни трошоци во земјата	1,240	1,240	
20	Дневници за службено патување и патни трошоци во странство	-		
21	Семинари и конференции	-		
22	Чланарини	-		
23	Данок на личен доход	-		
24	Средства за опрема и ситен инвентар	35,558	35,558	
25	Други расходи	35	35	
26	ВКУПНО РАСХОДИ КОИ ПРЕДИЗВИКУВААТ ОДЛИВ НА ПАРИ	5,989,920	5,989,920	

1	ВКУПНО ПЛАТЕНИ РАСХОДИ		5,989,920
2	ВКУПНО ПРЕСМЕТАНИ РАСХОДИ ПО ОСНОВ НА ПРЕВЗЕМЕНИ, А НЕНАПЛАТЕНИ ОБВРСКИ		-
3	ВКУПНО РАСХОДИ 1+2		5,989,920

Изборната трансакциска сметка се затвора со префрлање на 11.080,00 мкд на редовната сметка на партијата.

Во Вкупниот извештај нема информација од кого се донирани средствата што се префрлен од редовната сметка на Изборната трансакциска сметка, имено нема спецификација за износ од 6.000.000,00 денари.

Б. ДЕМОКРАТСКА ПАРТИЈА НА АЛБАНЦИТЕ-ДПА

Вкупниот финансиски извештај со спецификација за трошоците за приходите и расходите во изборната кампања за предвремените парламентарни избори 2020 година доставен е до Државниот завод за ревизија на 04.12.2020 година и заведен под број 25-11/151

Вкупните приходи се само од донации на физички лица специфицирани по име и презиме и истите изнесуваат 1.031.200,00 мкд.

Табелата за расходи е поплнета и сите расходи се платени. Спецификацијата за трошоци не е целосно поплнета имено кажано е од кого се фактурите но описот на трошокот недостасува, посебно во делот за издатоци за реклама и пропаганда. Рекламата и пропагандата е специфицирана по добавувачи и претежно се јавува Акцен медија, Скрин Медиа, Арберија Десиги и Лума График. Трошоци за социјални мрежи нема.

Приходи

<i>Р.бр</i>	<i>Позиција</i>	<i>Вкупен финансиски извештај</i>
1	Приходи од донации во пари	1,031,200
2	Приходи од донации во ствари и услуги	
3	Приходи од чланарини	
4	Парини средства од кредити наменети за изборна кампања	
5	Донации пренесени од основната трансакциска сметка на политичка партија на трансакциска сметка за изборна кампања	-
	Вкупни приходи	1,031,200

Расходи

<i>Р.бр</i>	<i>Позиција</i>	<i>Вкупен износ (4+5)</i>	<i>Платен износ</i>	<i>Неплатен износ</i>
1	Потрошени материјали	-		
2	Други материјални расходи	-		
3	Комунални услуги и греене	13,013	13,013	

4	Комуникациски услуги ПТТ	-		
5	Превозни-транспортни услуги	-		
6	Услуги за поправки и тековно одржување	-		
7	Издатоци за реклама и пропаганда	819,078	819,078	
8	Издатоци за репрезентација	-		
9	Интелектуални услуги	-		
10	Сметководствени услуги	-		
11	Судски, адвокатски и правни услуги	-		
12	Услуги за копирање , печатење и издавање	-		
13	Услуги за статистички истражувања	-		
14	Расходи за одржување на предизборни собири	195,508	195,508	
15	Изнајмување на простор за време на изборна кампања	-		
16	Провизии за платен промет и надоместоци за банкарски услуги	3,664	3,664	
17	Премии за осигурување	-		
18	Други финансиски услуги и камати	-		
19	Дневници за службено патување и патни трошоци во земјата	-		
20	Дневници за службено патување и патни трошоци во странство	-		
21	Семинари и конференции	-		
22	Чланарини	-		
23	Данок на личен доход	-		
24	Средства за опрема и ситен инвентар	-		
25	Други расходи	-		
26	ВКУПНО РАСХОДИ КОИ ПРЕДИЗВИКУВААТ ОДЛИВ НА ПАРИ	1,031,263	1,031,263	

1	ВКУПНО ПЛАТЕНИ РАСХОДИ		1,031,263
2	ВКУПНО ПРЕСМЕТАНИ РАСХОДИ ПО ОСНОВ НА ПРЕВЗЕМЕНИ, А НЕНАПЛАТЕНИ ОБВРСКИ		-
3	ВКУПНО РАСХОДИ 1+2		1,031,263

Од причини што сите приходи се потрошени нема префрлање на редовната сметка. Изборната трансакциска сметка е затворена со трошок од 63,00 денари кое е прикажано како донација од правно лице.

В. ПОЛИТИЧКА ПАРТИЈА ЛЕВИЦА

Вкупниот финансиски извештај партијата Левица го поднела во Државниот завод за ревизија на ден 07.09.2020 година и заведен е под број 25-11/135. Поднесениот образец е различен од тој што е пропишан од Министерството за финансии, имено поднесен е извештај во форма на Годишна сметка без спецификација за приходите и без спецификација за расходите. Во прилогот на извештајот доставено е упатство за пополнување на истиот и краток опис за содржината на позициите.

Вкупните приходи изнесуваат 3.697.296,00 денари, а вкупните расходи 3.669.042,00 денари.Разликата од 28.254,00 мкд остануваат како салдо на жиро сметката (искажани во Биланс на состојба) и неможе од извештајот да се види дали истите се вратени на редовната сметка на партијата. Прашање е дали Трансакциската изборна сметка е затворена или сеуште стои отворена.

Табелата ја прилагодивме согласно искажаните податоци , но јасно е дека се работи за непрописен извештај и нетранспаренти и шури показатели.

<i>Приходи</i>		
<i>Р.бр</i>	<i>Позиција</i>	<i>Вкупен финансиски извештај</i>
1	Приходи од донации во пари	16,850
2	Пеиходи од донации во ствари и услуги	

3	Приходи од чланарини	
4	Парини средства од кредити наменети за изборна кампања	
5	Донации пренесени од основната трансакциска сметка на политичка партија на трансакциска сметка за изборна кампања	3,680,446
Вкупни приходи		3,697,296

Расходи

Р.бр	Позиција	Вкупен износ (4+5)	Платен износ	Неплатен износ
1	Потрошени материјали	-		
2	Други материјални расходи	97,761	97,761	
3	Комунални услуги и греење	-		
4	Комуникациски услуги ПТТ	-		
5	Превозни-транспортни услуги	990	990	
6	Услуги за поправки и тековно одржување	-		
7	Издатоци за реклама и пропаганда	2,746,007	2,746,007	
8	Издатоци за репрезентација	17,156	17,156	
9	Интелектуални услуги	-		
10	Сметководствени услуги	11,800	11,800	
11	Судски, адвокатски и правни услуги	-		
12	Услуги за копирање, печатење и издавање	-		
13	Услуги за статистички истражувања	-		
14	Расходи за одржување на предизборни собири	12,000	12,000	
15	Изнајмување на простор за време на изборна кампања	-		
16	Провизии за платен промет и надоместоци за банкарски услуги	1,908	1,908	
17	Премии за осигурување	-		
18	Други финансиски услуги и камати	-		
19	Дневници за службено патување и патни трошоци во земјата	-		
20	Дневници за службено патување и патни трошоци во странство	-		
21	Семинари и конференции	-		
22	Чланарини	-		
23	Данок на личен доход	63,333	63,333	
24	Средства за опрема и ситен инвентар	-		
25	Други расходи	718,087	718,087	
26	ВКУПНО РАСХОДИ КОИ ПРЕДИЗВИКУВААТ ОДЛИВ НА ПАРИ	3,669,042	3,669,042	

1	ВКУПНО ПЛАТЕНИ РАСХОДИ		3,669,042
2	ВКУПНО ПРЕСМЕТАНИ РАСХОДИ ПО ОСНОВ НА ПРЕВЗЕМЕНИ, А НЕНАПЛАТЕНИ ОБВРСКИ		-
3	ВКУПНО РАСХОДИ 1+2		3,669,042

Од сите анализирани партии Левица отскокнува со нејзиниот Вкупен финансиски извештај за изборната кампања за предвремените парламентарни избори 2020 година во негативна смисла.

Г. ДЕМОКРАТСКА УНИЈА ЗА ИНТЕГРАЦИЈА – ДУИ

Вкупниот финансиски извештај со спецификација на трошоците за приходите и расходите на трансакциската сметка за изборната кампања од денот на отварањето на трансакциската сметка до денот на затварање на трансакциската сметка за изборна кампања за предвремените парламентарни избори 2020 година поднесен е до Заводот за државна ревизија на 26.10.2020 година и заведен под број 25-11/145.

Вкупниот финансиски извештај содржи спецификација на приходите за донациите во пари од физички лица како и за донациите од правните лица, но нема спецификација за примената

чланарина од кои лица се.

Постои спецификација за расходите , кои се видливи во табелата подолу.Најголемите трошоци се за рекламирање , изнесуваат 4.568.900,00 мкд и тие се за рекламен простор од Акцент Медија, Скрин Медиј, Арберија Десинг и Полиестердеј.Платени трошоци за рекламирање преку социјалните мрежи не постојат.

Приходи

<i>Р.бр</i>	<i>Позиција</i>	<i>Вкупен финансиски извештај</i>
1	Приходи од донации во пари	2,092,450
2	Пеиходи од донации во ствари и услуги	33,100
3	Приходи од чланарини	1,078,191
4	Парини средства од кредити наменети за изборна кампања	
5	Донации пренесени од основната трансакциска сметка на политичка партија на трансакциска сметка за изборна кампања	1,924,809
Вкупни приходи		5,128,550

Расходи

<i>Р.бр</i>	<i>Позиција</i>	<i>Вкупен износ (4+5)</i>	<i>Платен износ</i>	<i>Неплатен износ</i>
1	Потрошени материјали	-		
2	Други материјални расходи	600	600	
3	Комунални услуги и греење	25,778	25,778	
4	Комуникациски услуги ПТТ	-		
5	Превозни-транспортни услуги	-		
6	Услуги за поправки и тековно одржување	-		
7	Издатоци за реклама и пропаганда	4,568,900	4,568,900	
8	Издатоци за репрезентација	-		
9	Интелектуални услуги	-		
10	Сметководствени услуги	-		
11	Судски, адвокатски и правни услуги	-		
12	Услуги за копирање , печатење и издавање	-		
13	Услуги за статистички истражувања	-		
14	Расходи за одржување на предизборни собири	436,600	436,600	
15	Изнајмување на простор за време на изборна кампања	58,800	58,800	
16	Провизии за платен промет и надоместоци за банкарски услуги	4,772	4,772	
17	Премии за осигурување	-		
18	Други финансиски услуги и камати	-		
19	Дневници за службено патување и патни трошоци во земјата	-		
20	Дневници за службено патување и патни трошоци во странство	-		
21	Семинари и конференции	-		
22	Чланарини	-		
23	Данок на личен доход	-		
24	Средства за опрема и ситен инвентар	-		
25	Други расходи	-		
26	ВКУПНО РАСХОДИ КОИ ПРЕДИЗВИКУВААТ ОДЛИВ НА ПАРИ	5,095,450	5,095,450	

1	ВКУПНО ПЛАТЕНИ РАСХОДИ		5,095,450
2	ВКУПНО ПРЕСМЕТАНИ РАСХОДИ ПО ОСНОВ НА ПРЕВЗЕМЕНИ, А НЕПЛАТЕНИ ОБВРСКИ		-
3	ВКУПНО РАСХОДИ 1+2		5,095,450

Остатокот на средсва , односно разликата помеѓу приходите и платените расходите изнесува 33.100,00 мкд кој би требало да се вратат на редовната трансакциска сметка.Во извештајот не е видно дали сметката е затворена

Д. КОАЛИЦИЈА МОЖЕМЕ ПРЕДВОДЕНА ОД СДСМ

Вкупниот финансиски извештај доставен е до Државниот заводот за ревизија на 19.10.2020 година и заведен под број 25-11/138.

Вкупните приходи изнесуваат 37.727.774,00 мкд а вкупните расходи 38.727.341,00. Разликата од 433,00 денари е пренесена на редовната сметка и со тоа Трансакциската изборна сметка е затворена.

Во делот табела 10 –Расходи на позиција 15 направена е грешка во вкупен и платен износ , имено искажани се две различни цифри.Во спецификацијата за трошоци постојат не платени износи , а истите не се пренесени во табела 10. Ова покажува дека извештаите не се детално точни, правени се со невнимание и дали се вистинити е крајното прашање.

Потполнети се сите спецификации , расходите за рекламирање се најголеми , специфицирани по добавувачи и искажани трошоци за рекламирање преку фејсбук во износ од 1.034.744,00 мкд.

Приходи

<i>Р.бр</i>	<i>Позиција</i>	<i>Вкупен финансиски извештај</i>
1	Приходи од донации во пари	15,363,950
2	Приходи од донации во ствари и услуги	2,117,040
3	Приходи од чланарини	14,900,000
4	Парини средства од кредити наменети за изборна кампања	
5	Донации пренесени од основната трансакциска сметка на политичка партија на трансакциска сметка за изборна кампања	6,346,784
	Вкупни приходи	38,727,774

Расходи

<i>Р.бр</i>	<i>Позиција</i>	<i>Вкупен износ (4+5)</i>	<i>Платен износ</i>	<i>Неплатен износ</i>
1	Потрошени материјали	-		
2	Други материјални расходи	204,219	204,219	
3	Комунални услуги и греење	263,739	263,739	
4	Комуникациски услуги ПТТ	-		
5	Превозни-транспортни услуги	872,872	872,872	
6	Услуги за поправки и тековно одржување	-		
7	Издатоци за реклама и пропаганда	31,159,734	31,159,734	
8	Издатоци за репрезентација	204,824	204,824	
9	Интелектуални услуги	-		
10	Сметководствени услуги	-		
11	Судски, адвокатски и правни услуги	-		
12	Услуги за копирање , печатење и издавање	-		
13	Услуги за статистички истражувања	-		
14	Расходи за одржување на предизборни собири	1,335,438	1,335,438	
15	Изнајмување на простор за време на изборна кампања	2,529,741	2,529,741	
16	Провизии за платен промет и надоместоци за банкарски услуги	27,934	27,934	
17	Премии за осигурување	-		
18	Други финансиски услуги и камати	-		
19	Дневници за службено патување и патни трошоци во земјата	-		
20	Дневници за службено патување и патни трошоци во странство	-		
21	Семинари и конференции	-		
22	Чланарини	-		
23	Данок на личен доход	-		

24	Средства за опрема и ситен инвентар	2,117,040	2,117,040	
25	Други расходи	11,800	11,800	
26	ВКУПНО РАСХОДИ КОИ ПРЕДИЗВИКУВААТ ОДЛИВ НА ПАРИ	38,727,341	38,727,341	

1	ВКУПНО ПЛАТЕНИ РАСХОДИ		38,727,341	
2	ВКУПНО ПРЕСМЕТАНИ РАСХОДИ ПО ОСНОВ НА ПРЕВЗЕМЕНИ, А НЕНАПЛАТЕНИ ОБВРСКИ			-
3	ВКУПНО РАСХОДИ 1+2		38,727,341	

Г. ВМРО-ДПМНЕ И КОАЛИЦИЈА ОБНОВА ЗА МАКЕДОНИЈА

Вкупниот финансиски извешта оваа партија го доставила до Државниот завод за ревизија на 22.10.2020 година и заведен е под број 25-11/144.

Вкупните приходи по сите основи изнесуваат 59.300.064,00 денари уредно специфицирани во извештајот. Расходите се исто толку 59.300.065,00 денари и најголем дел се за рекламирање, специфицирано по добавувачи. За рекламирање преку фејсбук партијата потрошила 2.159.437,00 денари.

Од причини што салдото на Трансакциската сметка за изборната кампања е на салдо нула таа се затвара без било каков пренос на средства.

Приходи

Р.бр	Позиција	Вкупен финансиски извештај
1	Приходи од донации во пари	16,153,529
2	Приходи од донации во ствари и услуги	
3	Приходи од чланарини	1,875,660
4	Парини средства од кредити наменети за изборна кампања	
5	Донации пренесени од основната трансакциска сметка на политичка партија на трансакциска сметка за изборна кампања	41,270,876
	Вкупни приходи	59,300,065

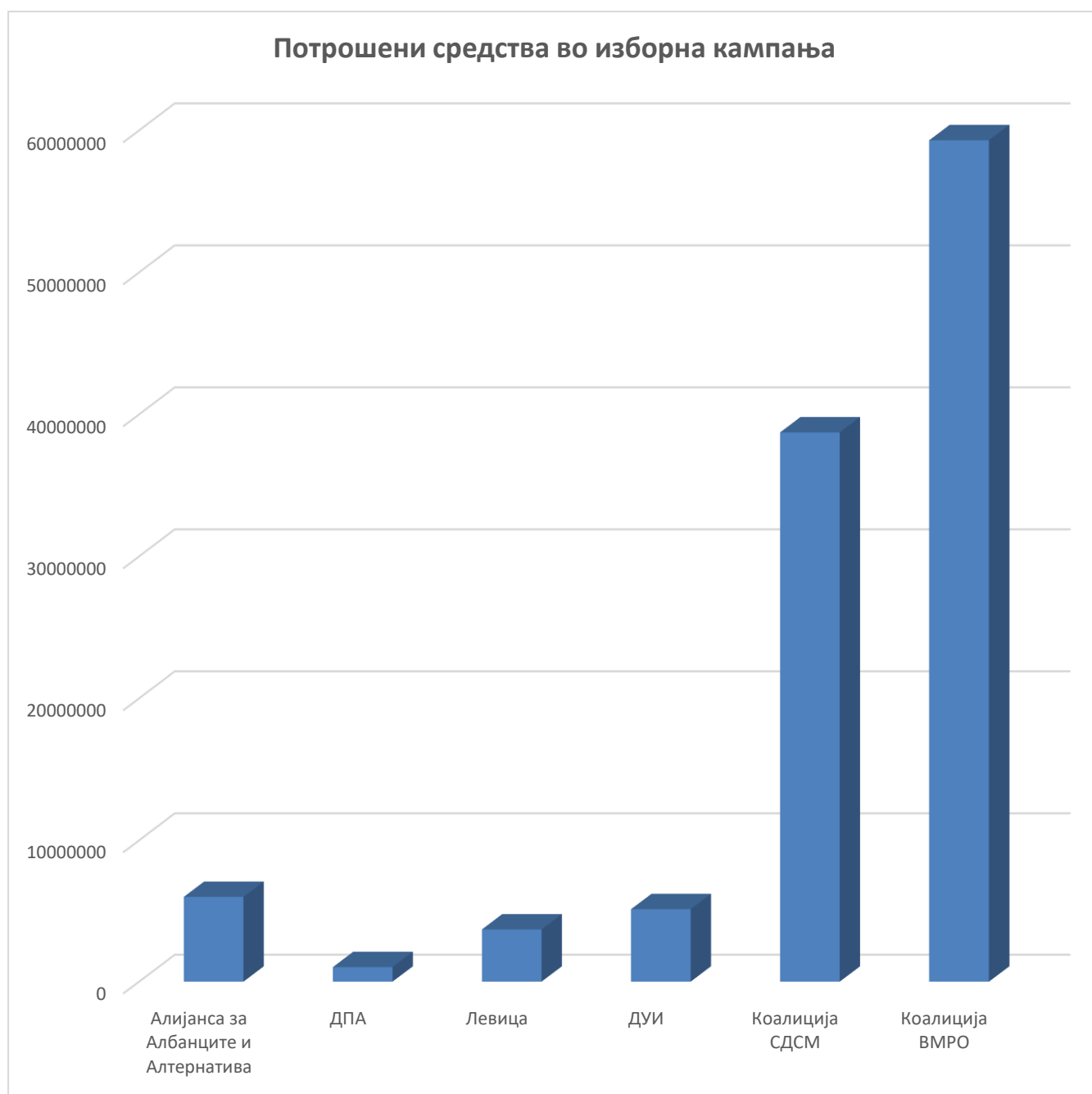
Расходи

Р.бр	Позиција	Вкупен износ (4+5)	Платен износ	Неплатен износ
1	Потрошени материјали	-		
2	Други материјални расходи	-		
3	Комунални услуги и греење	-		
4	Комуникациски услуги ПТТ	-		
5	Превозни-транспортни услуги	-		
6	Услуги за поправки и тековно одржување	-		
7	Издатоци за реклама и пропаганда	58,836,873	58,836,873	
8	Издатоци за репрезентација	-		
9	Интелектуални услуги	-		
10	Сметководствени услуги	14,843	14,843	
11	Судски, адвокатски и правни услуги	-		
12	Услуги за копирање, печатење и издавање	-		
13	Услуги за статистички истражувања	-		
14	Расходи за одржување на предизборни собири	436,836	436,836	
15	Изнајмување на простор за време на изборна кампања	3,850	3,850	
16	Провизии за платен промет и надоместоци за банкарски услуги	7,663	7,663	
17	Премии за осигурување	-		
18	Други финансиски услуги и камати	-		
19	Дневници за службено патување и патни трошоци во земјата	-		
20	Дневници за службено патување и патни трошоци во странство	-		

21	Семинари и конференции	-	
22	Чланарини	-	
23	Данок на личен доход	-	
24	Средства за опрема и ситен инвентар	-	
25	Други расходи	-	
26	ВКУПНО РАСХОДИ КОИ ПРЕДИЗВИКУВААТ ОДЛИВ НА ПАРИ	59,300,065	59,300,065

1	ВКУПНО ПЛАТЕНИ РАСХОДИ		59,300,065
2	ВКУПНО ПРЕСМЕТАНИ РАСХОДИ ПО ОСНОВ НА ПРЕВЗЕМЕНИ, А НЕНАПЛАТЕНИ ОБВРСКИ		-
3	ВКУПНО РАСХОДИ 1+2		59,300,065

Графички приказ на потрошените средства на учесниците во изборната кампања

Chapter 3:

Наоди и Заклучоци

Врз основа на анализите на финансиските извештаи на одбраните 6 партии кои обезбедија свои претставници во законодавниот дом

-ВМРО-ДПМНЕ И КОАЛИЦИЈА ОБНОВА НА МАКЕДОНИЈА

-КОАЛИЦИЈА МОЖЕМЕ ПРЕДВОДЕНА ОД СДСМ

-ДЕМОКРАТСКА УНИЈА ЗА ИНТЕГРАЦИЈА

-ДПА

-АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ И АЛТЕРНАТИВА И

-ЛЕВИЦА

како и останатите сегменти од мониторингот на политичкото финансирање што го спроведе ЦИВИЛ-Центар за слобода, може да се заклучи дека:

И покрај законската обврска според член 85 став 4, финансиските извештаи на учесниците во изборната кампања, Државната изборна комисија, Државниот завод за ревизија и Државната комисија за спречување на корупцијата јавно ги објавуваат на своите веб страни, до денот на изработка на овој извештај конечните извештаи на партиите и коалициите не се качени на официјалниот сајт на Државната изборна комисија додека на сајтот на Државната комисија за спречување на корупцијата можат да се најдат само на стариот сајт а не и на новиот редизајниран кој е во официјална функција, што ствара забуна за заинтересираните страни. Единствената можност да се видат конечните извештаи е на сајтот на Државниот завод за ревизија.

Во комуникација со овие институции констатиравме дека се работи за превид т.е. ненамерна грешка.

Измените во Законот во однос на известувањето им создадоа обврска на учесниците во текот на изборната кампања да доставуваат повеќекратни времени извештаи без да биде обезбедена навремена едукација за пропишани соодветни обрасци, и се создадоа услови за различито известување кон надлежните органи, односно да се достават извештаи во форма која веќе не се применува.

Финансиските извештаи се нецелосно пополнети, не професионално изработени и со грешки во податоците. Не постои еднообразност во известувањето кај партиите.

Финансиските извештаи не обезбедуваат целосна контрола врз финансисрањето на изборната кампања прати недоволна стручност или недоволно внимание на лицата кои ги изготвувале и поради системски слабости.

Под системска слабост пред се се мисли на контрадикторноста во член 84-б став 8, каде се обврзуваат учесниците во изборната кампања финансиските извештаи да ги изготвуваат според одредбите на Законот за сметководството за непрофитни организации што не коинцидира со правилникот за форматот на финансискиот извештај и извештајот за донациите пропишани од Министерството за финансии, кои не се темелат на претходно спомнатата одредба од законот и неможе да се темелат ,бидејќи во суштина се работи за сосема различен пристап и различни правила на постапување.

Според одредбите на Законот за сметководството за непрофитни организации, значи дека партиите мора да изготвуваат биланс на состојба, биланс на приходи и расходи и белешки кон финансиските извештаи. Основните финансиски извештаи согласно Законот за сметководство на непрофитни правни субјекти не се направени, ниту доставени до надлежните органи. Извештаите што се пропишани и доставени до надлежните органи воопшто не наликуваат на финансиските извештаите по Законот за сметководство.

Во извештаите се сретнуваат исти лица како донатори , и кога би се гледале детално можно е да се надмине лимитот за донирање односно да дојде до пркршување на законски лимит. Можноста за префрлање на донирани средства од редовната сметка кон наменската за избори а немајќи детална спецификација, остава простор за вакви дејанија..

Со можноста за пренос на средства од редовната на наменската сметка се замаглуваат изворите на финансирање на изборната кампања.

Изворите на финансирање на изборната кампања не се целосно видливи токму поради можноста за пренесување на средства од редовната сметка кон изборната трансакциска сметка. Во извештаите неможе да се види на кој начин дошле парични средства на редовната сметка, од каде потекнуваат тие средсва, и од кој период се истите. Не е обезбеден детален извештај за приливите на редовната сметка, нема информации од каде потекнуваат средствата на редовната сметка, кои потоа, се пренесуваат на изборната трансакциска сметка. Не се знае колку од средствата на редовната сметка се употребени во претходни кампањи, а колку се остнати за оваа кампања. Партиите треба да водат евиденција за оваа намена имено колку од чланарините се потрошени во претходни кампањи а колку за оваа кампања и секако тоа транспарентно да го известуваат.

Донациите може да уплаќаат на трансакциската сметка за изборната кампања 60 дена по објавувањето на изборните резултати со што се овозможува определени донатори, знаејќи кој е победник, да уплатуваат средства на победникот и со тоа да очекуваат некакава корист во иднина од партијата што е на власт. Најчесто донаторите после се економски оператори коишто се добитници на тендери што создава сомнеж за еден вид политичка кориупција.

Од деск истражувањето на тимот на Цивил и следењето на платеното политичко рекламирање на социјалните мрежи констатирани се многубројни спонзорирани содржини од страна на сите учесници во изборниот процес

(напомена: станува збор за констатирани содржини од деск истражувачкиот тим на Цивил што не значи дека ја одразува вистинската и целокупната бројка: Од вкупно 1.286 содржини и активности во кампањата најмногу, вкупно 435, биле нарачани или организирани од партијата ВМРО-ДПМНЕ. На второ место е СДСМ со 358 платени содржини и активности. Карактеристично за оваа предизборна кампања, трет „субјект“ според обемот на предизборна активност е „непознат“ – вкупно 136 платени содржини и активности биле од непознат нарачател. Следат Левица со 115 содржини, Алијанса за Албанците со 107, од

кои дваесетина со Алтернатива, ДУИ со 59, ДПА со 10, БЕСА со 4 и Интегра со 3 регистрирани активности).

но само неколку партии/коалиции во своите конечни извештаи имаат прикажано трошок за оваа намена и тоа:

-ВМРО-ДПМНЕ И КОАЛИЦИЈА ОБНОВА НА МАКЕДОНИЈА

-КОАЛИЦИЈА МОЖЕМЕ ПРЕДВОДЕНА ОД СДСМ

-АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ И АЛТЕРНАТИВА

За овие наоди ЦИВИЛ-Центар за слобода ќе комуницира со Државната комисија за спречување на корупцијата, со цел утврдување можни елементи за понатамошно постапување.

Покрај горенаведеното, при анализа на Изборниот законик, како и во комуникацијата со претставниците на надлежните институции за контрола на финансирањето на политичките партии, констатирани се и други системски слабости кои ја отежнуваат самата контрола па и постапување по истата.

Имено, коплетното медиумско рекламирање на учесниците во кампањата е во надлежност на Државната изборна комисија, но непостоењето на регулатива за интернет порталите во голема мера ја отежнува контролата на рекламирањето на истите, посебно по драстичното зголемување на бројот на пријавени новорегистрирани портали во ДИК околу 200 за разлика од претседателските избори во 2019 година кога биле пријавени само 70 интернет портали.

Иако со ова навлегуваме во друга проблематика т.е. медиумскиот простор, сепак сето ова игра огромна улога во финансирањето на кампањите на политичките партии кои се покриваат од средствата на даночните обврзници па неможноста за целосна контрола од страна на до Државната изборна комисија остава простор за незаконски дејанија.

Со членот 8-б се забранува користење на канцелариски простор, канцелариска опрема и службени возила на државните органи, како и вршење и обид за вршење притисок и заплашување на гласачи или членови на нивните семејства или ним блиски лица, но нема предвидено прекршочни одредби за евентуално констатирање на вакви дејанија.

Во член 75-ѓ задолжени се печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите) ценовниците за политичко рекламирање да ги достават до Државната изборна комисија, Државниот завод за ревизија и Државната комисија за спречување на корупцијата во рок од пет дена од денот на распишувањето на изборите, а радиодифузерите да ги достават до Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, но нема одредба каде се прецизира кој ќе поднесува прекршочна пријава за непостапување по оваа законска одредба, што е пропуст.

Во делот на казнените одредби се јавува нелогичност во членот 190 став 1 каде е предвидена глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност доколку Главниот државен ревизор, постапи спротивно на одредбите на членот 74-а кој член се однесува на задолженија за Државната комисија за спречување на корупцијата.

Chapter 4:

Препораки

Од горенаведеното произлегува дека во Република Северна Македонија треба да се направат значајни измени во Изборниот законик, кој во периодот од неговото првично донесување има претрпено 34 измени и дополнувања и сеуште има голем број системски слабости и контрадикторности, или како што сите релевантни институции и засегнати страни се залагаат за носење на комплетно нов Изборен законик при што би се земале во предвид сите забелешки и сугестии од надлежните институции и засегнати страни во однос на финансиските извештаи со кои ќе се известува, за приходите, расходите и трошоците во изборните кампањи и каде поконцизно ќе биде уреден начинот на постапување на сите инволвирани страни.

А пред се:

-Да се скрати рокот за поднесување на конечните финансиски извештаи од страна на учесниците во изборната кампања.

-Со оглед на фактот што се губи ефективност на ограничувањето на износите за донации од причини што е дозволено префрлање на средства од редовната сметка кон изборната сметка, да се усогласат износите на донации кои се дозволени за редовната сметка и сметката за изборна кампања и да се оневозможи донирање на едно физичко или правно лице и на двете сметки.

-Да се скрати рокот за уплата на донации на наменската трансакциска сметка од сегашните 60 дена до денот на завршување на изборната кампања, за да се избегнат евентуални можности за коруптивни дејанија.

-Да се усогласат роковите за доставување на финансиските извештаи. Финансиските извештаи треба да се достават во рок од 30 дена од затварањето на трансакциската сметка, а трансакциските сметки се затвараат во рок од 60 дена од објувањето на конечните изборни резултати. Крајниот датум се софаќа со крајниот датум за доставување на посебен извештај од страна на ДКСК за утврдените неправилности во изборната кампања, така да останува ризикот дека Посебниот извештај да не ги содржи сите релевантни информации.

-Прецизно да се дефинира која институција би поднела иницијатива за прекршочна постапка пред надлежен суд. Носители за имплементација на Изборниот законик се ДИК-Државна изборна комисија, ДЗР-Државен завод за ревизија и ДКСК-Државна комисија за спречување на корупција. Извештаите за примени донации, спецификациите за расходите на приходите и трошоците и вкупниот финансиски извештај се доставуваат до трите институции, но не сите евентуални непостапувања и прекршоци се јасно дефинирани со ингеренции.

-Да се земат во предвид сугестиите на релевантните институции и засегнатите страни при пропишувањето на обрасците за извештаите кои учесниците во изборната кампања треба да ги доставуваат кон надлежните органи. Министерството за финансии е обврзано да ги пропишува обрасците за извештаите, но од причини што министерството не е корисник на истите не ги прибира и анализира, се поставува прашање дали пропишаните обрасци ги задоволуваат потребите на институциите што ги користат тие извештаи.

- Да се задолжат партиите своите извештаи да ги објавуваат на нивните веб страници. Иако во законот е предвидена оваа активност, партиите ја избегнуваат оваа обврска така да транспарентноста е загромена.

-Извештаите да обезбедуваат споредливост. Имено задолжително да се изготвува Биланс на состојба во кој ќе се споредуваат два периода. Досегашните извештаи не обезбедуваат информации за постоечките обврски, и подмирени обврски од минат период.

Во членот 85-б од Изборниот законик дефинирани се ингеренциите и обврските на Државниот завод за ревизија, кој во рок од 60 дена од поднесување на конечните извештаи треба направи ревизија на извештаите на учесниците во изборната кампања за работењето со наменските сметки и доколку утврди неправилности во финансиските извештаи на било кој учесник во изборната кампања, кои се спротивни на одредбите на Изборниот законик поднесува барање за поведување на прекршочна постапка или пријава до надлежниот јавен обвинител во рок од 3 дена од денот на утврдувањето на неправилностите.

ЦИВИЛ-Центар за слобода и покрај завршувањето на мандатот за набљудување на политичкото и изборно финансирање подржан од ИФЕС, со големо внимание ќе ја следи понатамошната работа на надлежните институции кои ја третираат оваа тема а посебно ревизорските извештаи кога ќе бидат завршени од страна на Државниот завод за ревизија, како и постапувањето по истите доколку содржат наоди кои треба да се процесираат преку надлежниот јавен обвинител како и исходот од истите, и за секоја активност ќе ја информира јавноста преку својата медиумска платформа civilmedia.mk.

Скопје, 24.12.2020 година

Поготвиле

Ленче Попчева

Горан Наумовски